

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และเสนอแนะ

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาถึงระดับการยอมรับวินัยวัตรธรรมทางการศึกษาของ
ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ในเขตการศึกษา 3

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการยอมรับวินัยวัตรธรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอ
และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 3
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของระดับการยอมรับวินัยวัตรธรรมทางการศึกษาของ
ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 3 ที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง
และขนาดใหญ่
3. เพื่อศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรด้านภาษาถิ่น คำสนทนา สถานภาพทาง
เศรษฐกิจ วุฒิทางการศึกษา และระยะเวลาในการทำงาน ในแต่ละระดับชั้นของการยอมรับ
วินัยวัตรธรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขต
การศึกษา 3

สมมติฐานของการวิจัย

ระดับการยอมรับวินัยวัตรธรรมทางการศึกษาของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ใน
กลุ่มขนาดต่างก็มีความแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่างประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ
ศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 3 ทุกคน ซึ่งกำลังปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งศึกษา-
นิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจำนวน 74 คน และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

ในเขตการศึกษา 3 รวม 5 จังหวัด โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงจังหวัดละ 3 อำเภอ และอำเภอละ 3 กลุ่มโรงเรียน แยกตามขนาดกลุ่มโรงเรียน คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ซึ่งแต่ละขนาดมีครูวิชาการประจำกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ใ้ตัวอย่างประชากรที่เป็นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งหมด จำนวน 225 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดัการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา แบ่งเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดัการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกระบวนการยอมรับนวัตกรรม 5 ขั้นของ โรเจอร์ และ ชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker 1971: 100-101) และคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบบอกเหตุผลของ การที่ใ้หน้านวัตกรรมไปใช้ ไม่ใช้ และเลิกใ้หน้านวัตกรรมนั้น ๆ จำนวน 37 ข้อ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ใ้รับการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสมและสำนวนภาษา จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 14 ท่าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใ้เริ่มเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2527 จนถึง วันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2527 รวมเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 51 วัน โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่และบางส่วน ของประชากรซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์อำเภอทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดใ้ให้ความช่วยเหลือ ใ้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จากศึกษานิเทศก์อำเภอ จำนวน 60 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.08 และแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 183 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.33 ของผู้ตอบทั้งหมด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามขั้นตอนดังนี้

4.1 นำข้อมูลที่ใ้ได้จากสถานภาพส่วนตัวของศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมาแจกแจงความถี่ แล้วหาค่าร้อยละ

4.2 หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของระดัการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

4.3 ศึกษาความแตกต่างของระดัการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีขนาดของกลุ่มต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) หากพบว่ามี ความแตกต่างกัน จึงทดสอบ

ความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' Test for all Possible Comparison)

4.4 หากค่าร้อยละ ของแหล่งที่มาของนวัตกรรมทางการศึกษา นวัตกรรม ที่ผู้ตอบไม่รู้จัก และนวัตกรรมที่เลิกใช้แล้ว

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ของศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 3 ซึ่งเป็น กลุ่มตัวอย่างประชากรของการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีระดับการยอมรับ นวัตกรรมทางการศึกษาด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับเดียวกันทั้งหมด ยกเว้น นวัตกรรมด้านการบริหารและบริหารที่ศึกษานิเทศก์อำเภอ มีระดับการยอมรับอยู่ในระดับ "ประเมินค่า" อันเป็นระดับสูงกว่า ระดับการยอมรับของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนซึ่งมีระดับการยอมรับ อยู่ในระดับ "สนใจ" ส่วนนวัตกรรมที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมี ระดับการยอมรับในระดับสูงสุดนั้น อยู่ในระดับ "ทดลองใช้" ได้แก่ นวัตกรรมด้านการวัด ผลและการประเมินผล

2. ระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอและครู วิชาการกลุ่มโรงเรียนซึ่งเป็นตัวอย่างประชากร โดยเฉลี่ยเป็นรายข้อปรากฏผลดังนี้

นวัตกรรมด้านหลักสูตร ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน มีระดับการยอมรับ นวัตกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับเดียวกันหมด ยกเว้น นวัตกรรม "หลักสูตรบูรณาการ" ที่ศึกษานิเทศก์อำเภอมีระดับการยอมรับอยู่ในระดับ "นำไปใช้" อันเป็น ระดับสูงกว่า ระดับการยอมรับของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนซึ่งมีระดับการยอมรับอยู่ใน ระดับ "ทดลองใช้" ส่วนนวัตกรรมที่ได้รับการยอมรับในระดับต่ำสุดของหมวดนี้ คือ "หลักสูตรเอกภาพ" ซึ่งได้รับการยอมรับในระดับ "สนใจ"

นวัตกรรมด้านการเรียนการสอน นวัตกรรมที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครู วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีระดับการยอมรับในระดับสูงสุดคือ ระดับ "ทดลองใช้" ได้แก่ การสอนซ่อมเสริม ส่วนนวัตกรรมที่ศึกษานิเทศก์อำเภอมีระดับการยอมรับในระดับ "นำไป

ใช้" อันเป็นระดับสูงกว่าระดับการยอมรับของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนซึ่งมีระดับการยอมรับอยู่ในระดับ "ตกลงใจ" ได้แก่ การใช้บทบาทสมมติ และนวัตกรรมที่ได้รับการยอมรับจากศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในระดับต่ำสุด คือระดับ "สนใจ" ได้แก่ การสอนแบบจุดภาค การสอนตามโครงการส่งเสริมสมรรถภาพทางการสอน :RIT การสอนแบบโครงการ และการโต้วาทีธรรมะ

นวัตกรรมด้านสื่อการสอน นวัตกรรมที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน มีระดับการยอมรับในระดับสูงสุดคือ ระดับ "นำไปใช้" ได้แก่ วิทยุโรงเรียน และนวัตกรรมที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน มีระดับการยอมรับในระดับต่ำสุดคือ ระดับ "สนใจ" ได้แก่ โทรทัศน์เพื่อการศึกษา

นวัตกรรมด้านการวัดผลและประเมินผล เป็นที่น่าสนใจว่า โดยส่วนรวมแล้ว นวัตกรรมด้านการวัดผลและประเมินผลได้รับการยอมรับอยู่ในระดับ "นำไปใช้" และระดับ "ตกลงใจ" ทั้งนี้ ยกเว้นเรื่อง การวัดผลแบบอิงกลุ่มซึ่งได้รับการยอมรับอยู่ในระดับ "ประเมินค่า" ซึ่งนับว่าเป็นนวัตกรรมที่ได้รับการยอมรับอยู่ในระดับสูงกว่านวัตกรรมด้านอื่น ๆ

นวัตกรรมด้านการบริหารและการบริการ นวัตกรรมที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีระดับการยอมรับในระดับต่ำสุด คือ ระดับ "รับทราบ" ได้แก่ การจัดโรงเรียนแบบไม่มีชั้น การจัดโรงเรียนภายในโรงเรียน การใช้รถจักรยานเพื่อขยายการศึกษาภาคบังคับและการจัดการศึกษาร่วมกัน ระหว่างโรงเรียนสองโรงเรียน และนวัตกรรมที่ศึกษานิเทศก์อำเภอมีระดับการยอมรับในระดับสูงสุด คือ ระดับ "นำไปใช้" ได้แก่ การแนะแนวการศึกษา และสถานักเรียน ซึ่งทั้งสองนวัตกรรมนี้ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีระดับการยอมรับในระดับ "ตกลงใจ"

โดยสรุปจากการศึกษาระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ในนวัตกรรมด้านต่าง ๆ ปรากฏผลว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอมีระดับการยอมรับนวัตกรรมทุกนวัตกรรมอยู่ในระดับ "เท่ากัน" หรือ "สูงกว่า" ระดับการยอมรับของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

3. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก สรุปได้ดังนี้

3.1 การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ทั้ง 5 ค่าย พบว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีการยอมรับนวัตกรรมค่ายต่าง ๆ 5 ค่าย ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น นวัตกรรมค่าย การวัดผลและประเมินผลที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนซึ่งอยู่ในกลุ่มขนาดใหญ่ กับ ขนาดกลาง มีการยอมรับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3.2 การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ในรายชื่อ พบว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่ม ขนาดกลางกับขนาดเล็ก มีการยอมรับนวัตกรรมในเรื่องการโต้วาทีธรรมะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นอกจากนี้นวัตกรรมดังกล่าวแล้ว ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้ง 3 กลุ่ม มีการยอมรับ นวัตกรรมทางการศึกษาในรายชื่อไม่แตกต่างกัน

4. ระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา ของศึกษานิเทศก์อำเภอและครู วิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 3 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรของการวิจัย จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิทางการศึกษา ระดับเงินเดือน และศาสนา ปรากฏผลดังนี้

4.1 ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ตั้งแต่ 1-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีระดับการยอมรับในนวัตกรรมค่ายต่าง ๆ อยู่ในระดับเดียวกัน ยกเว้น นวัตกรรมค่ายการเรียนการสอนที่ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ตั้งแต่ 1-10 ปี มีระดับการยอมรับในระดับทดลองใช้ อันเป็นระดับสูงกว่าระดับการยอมรับ ของศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ซึ่งมีระดับการยอมรับในระดับประเมินค่า เช่นเดียวกับนวัตกรรมค่ายการบริหารและการบริการ ซึ่ง ปรากฏว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1-10 ปี มีระดับการยอมรับอยู่ในระดับประเมินค่า อันเป็นระดับสูงกว่าระดับการยอมรับของศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ซึ่งมีระดับการยอมรับอยู่ในระดับสนใจ

ระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาในรายชื่อ ปรากฏว่า ศึกษานิเทศก์ อำเภอทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับนวัตกรรมในระดับนำไปใช้ใน เรื่อง การสอนซ่อมเสริม การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ การประเมินผลก่อนเรียน การแนะแนว และสถานักเรียน นอกจากนี้ นวัตกรรมดังกล่าวแล้ว ศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1-10 ปี มีระดับ การยอมรับนวัตกรรมต่อไปนี้ ในระดับนำไปใช้ด้วย ได้แก่ การจับพบทสมมติ การสอน-

แบบบูรณาการ การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และการประเมินผลรวม
 นวัตกรรมอื่น ๆ ศึกษานิเทศก์อำเภอทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับในระดับ วิทยาทาน สนใจ
 ประเมินค่า และทดลองใช้

4.2 ศึกษานิเทศก์อำเภอที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลาม มีระดับการยอมรับ
 นวัตกรรมอยู่ในระดับเดียวกันใน 3 ด้าน คือ ด้านสื่อการสอนและด้านการบริหารและบริหาร
 มีระดับการยอมรับอยู่ในระดับประเมินค่า และนวัตกรรมด้านการวัดผลและประเมินผล มี
 ระดับการยอมรับอยู่ในระดับทดลองใช้ ส่วนนวัตกรรมด้านการเรียนการสอน และด้าน
 หลักสูตรนั้น ศึกษานิเทศก์อำเภอที่นับถือศาสนาพุทธ มีระดับการยอมรับในระดับทดลองใช้
 อันเป็นระดับสูงกว่า ระดับประเมินค่าซึ่งเป็นระดับการยอมรับของศึกษานิเทศก์ที่นับถือ
 ศาสนาอิสลาม

ระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาในรายชื่อ ปรากฏว่า ศึกษานิเทศก์
 อำเภอทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับนวัตกรรมในระดับนำไปใช้ในเรื่อง การสอนซ่อมเสริม
 การใช้บทบาทสมมติ วิทยุโรงเรียน การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ การประเมินผลก่อนเรียน
 การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และการแนะแนว นอกจากนั้นศึกษานิเทศก์
 อำเภอที่นับถือศาสนาอิสลามยังมีระดับการยอมรับนวัตกรรมต่อไปนี้ อยู่ในระดับนำไปใช้ด้วย
 คือ หลักสูตรบูรณาการ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ และการเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติ ส่วน
 นวัตกรรมอื่น ๆ ศึกษานิเทศก์อำเภอทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับในระดับวิทยาทาน สนใจ
 ประเมินค่า และทดลองใช้

4.3 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1-10 ปี
 และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีระดับการยอมรับนวัตกรรมด้านต่าง ๆ ทั้ง 5 ด้าน ในระดับ
 เกี่ยวกันหมด คือ ระดับประเมินค่า ยกเว้นนวัตกรรมด้านการวัดผลและประเมินผล ซึ่งได้
 รับการยอมรับจากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งสองกลุ่มในระดับทดลองใช้

ระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาในรายชื่อ ปรากฏว่า ครูวิชาการ
 กลุ่มโรงเรียนทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับในระดับนำไปใช้ ได้แก่ วิทยุโรงเรียน นอก-
 จากนั้น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1-10 ปี มีระดับ
 การยอมรับ การสอนซ่อมเสริม ในระดับนำไปใช้ด้วย ส่วนนวัตกรรมอื่น ๆ ครูวิชาการกลุ่ม
 โรงเรียนทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับอยู่ในระดับ วิทยาทาน สนใจ ประเมินค่า และ
 ทดลองใช้

4.4 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไป มีระบับการยอมรับนวัตกรรมการศึกษาค้นหลักสูตร คำนการเรียนการสอน และสื่อการสอนในระบับประเมินค่า นวัตกรรมการศึกษาค้นหลักสูตรประเมินผลในระบับทดลองใช้ นวัตกรรมการศึกษาค้นหลักสูตรและการบริการ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี มีระบับการยอมรับในระบับรับ - ทราบ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป มีระบับการยอมรับในระบับประเมินค่า

ระบับการยอมรับนวัตกรรมการศึกษาค้นหลักสูตรในรายข้อ ปรากฏว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งสองกลุ่ม มีระบับการยอมรับในระบับนำไปใช้ ได้แก่ การสอนซ่อมเสริม บทบาทสมมติ และวิทยุโรงเรียน นอกจากนั้นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งสองกลุ่มมีระบับการยอมรับนวัตกรรมการศึกษาค้นหลักสูตร สนใจ ประเมินค่า และทดลองใช้

4.5 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือน 2,000-3,500 บาทต่อเดือน และมากกว่า 3,500 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีระบับการยอมรับนวัตกรรมการศึกษาค้นหลักสูตร คำนการเรียนการสอน คำนสื่อการสอน และคำนการบริการและการบริหาร ในระบับประเมินค่า นวัตกรรมการศึกษาค้นหลักสูตรประเมินผลในระบับทดลองใช้

ระบับการยอมรับนวัตกรรมการศึกษาค้นหลักสูตรในรายข้อ ปรากฏว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งสองกลุ่มมีระบับการยอมรับนวัตกรรมการศึกษาค้นหลักสูตรในระบับนำไปใช้ ได้แก่ วิทยุโรงเรียน นอกจากนั้นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีระบับเงินมากกว่า 3,500 บาท ต่อเดือนขึ้นไป มีระบับการยอมรับนวัตกรรมการศึกษาค้นหลักสูตรต่อไปในระบับนำไปใช้ด้วย คือ การสอนซ่อมเสริม การใช้ บทบาทสมมติ และการวัดผลแบบอิงเกณฑ์ ส่วนนวัตกรรมการศึกษาค้นหลักสูตรอื่น ๆ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งสองกลุ่มมีระบับการยอมรับในระบับรับทราบ สนใจ ประเมินค่า และทดลองใช้

4.6 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ และที่นับถือศาสนาอิสลาม มีระบับการยอมรับนวัตกรรมการศึกษาค้นหลักสูตรและคำนการวัดผลประเมินผลในระบับทดลองใช้ นวัตกรรมการศึกษาค้นหลักสูตรเรียนการสอนและคำนสื่อการสอนในระบับประเมินค่า ส่วนนวัตกรรมการศึกษาค้นหลักสูตรและการบริการ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่นับถือศาสนาพุทธมีระบับการยอมรับในระบับประเมินค่า ที่นับถือศาสนาอิสลามมีระบับการยอมรับในระบับสนใจ

ระบับการยอมรับนวัตกรรมการศึกษาค้นหลักสูตรในรายข้อ ปรากฏว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งสองกลุ่มมีระบับการยอมรับนวัตกรรมการศึกษาค้นหลักสูตรในระบับนำไปใช้ ได้แก่ วิทยุโรงเรียน นอกจากนั้นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ มีระบับการยอมรับนวัตกรรมการศึกษาค้นหลักสูตรต่อไปนี่ยู่ในระบับนำไปใช้ด้วย คือ การสอนซ่อมเสริม การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ การประเมินผล

รวม และการแนะแนว ส่วนนวัตกรรมอื่น ๆ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับในระดับรับทราบ สนใจ ประเมินค่า และทดลองใช้

5. แหล่งที่มาของนวัตกรรมทางการศึกษา ศึกษาในเทศก้อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 3 ซึ่งเป็นตัวอย่างประชากรไ้ทราบหรือรู้จักนวัตกรรมทางค่านหลักสูตร ค่านการเรียนการสอน ค่านสื่อการสอน และค่านการวัดผลประเมินผล ส่วนใหญ่ทราบจากการเรียน และรองลงมาคือ จากการอบรม ส่วนนวัตกรรมค่านการบริหารและบริการ ศึกษาในเทศก้อำเภอ ส่วนใหญ่ทราบจากการค้นคว้าด้วยตนเอง รองลงมาทราบจากการเรียน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ทราบจากการเรียน รองลงมาทราบจากการอบรม

6. นวัตกรรมทางการศึกษาที่ศึกษาในเทศก้อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 3 ซึ่งเป็นตัวอย่างประชากร ไม่รู้จัก

นวัตกรรมค่านหลักสูตร ศึกษาในเทศก้อำเภอร้อยละ 10.17 และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนร้อยละ 11.48 ไม่รู้จักหลักสูตรเอกศภาพ

นวัตกรรมค่านการเรียนการสอน ศึกษาในเทศก้อำเภอร้อยละ 21.67 ไม่รู้จักการสอนแบบครอบรู้ (Mastery learning) และร้อยละ 16.67 ไม่รู้จักการโต้วาทีธรรมะ ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนร้อยละ 24.16 ไม่รู้จักการโต้วาทีธรรมะ และร้อยละ 23.20 ไม่รู้จักการสอนตามโครงการส่งเสริมสมรรถภาพทางการสอน : RIT

นวัตกรรมค่านสื่อการสอน ศึกษาในเทศก้อำเภอร้อยละ 5.00 และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนร้อยละ 8.84 ไม่รู้จักการใช้บทเรียนแบบโปรแกรม

นวัตกรรมค่านการวัดผลประเมินผล ศึกษาในเทศก้อำเภอร้อยละ 3.33 และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนร้อยละ 3.37 ไม่รู้จักการประเมินผลเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง

นวัตกรรมค่านการบริหารและบริการ ศึกษาในเทศก้อำเภอร้อยละ 45.61 และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนร้อยละ 39.66 ไม่รู้จักการจัดโรงเรียนภายในโรงเรียน

(School within School)

7. นวัตกรรมทางการศึกษาที่ศึกษาในเทศก้อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 3 เลิกใช้แล้ว ศึกษาในเทศก้อำเภอจำนวนสูงสุดร้อยละ 15.00 เลิกใช้การวัดผลแบบอิงกลุ่ม และรองลงมาร้อยละ 11.67 เลิกใช้การสอนแบบสืบสวนสอบสวน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจำนวนสูงสุดร้อยละ 19.13 เลิกใช้การสอนซ่อมเสริม รองลง

มาร้อยละ 12.50 เลิกใช้การวัดผลแบบอิงกลุ่ม

7. นวัตกรรมทางการศึกษาที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ในเขตการศึกษา 3 เคยใช้และปัจจุบันเลิกใช้ ได้แก่ การสอนแบบสืบสวนสอบสวน การวัดผลแบบอิงกลุ่มและการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียนสองโรงเรียน ส่วนนวัตกรรมทางการศึกษาที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่เลิกใช้ ได้แก่ หลักสูตรกิจกรรมหรือประสบการณ์ การสอนซ่อมเสริม การวัดผลแบบอิงกลุ่ม การแนะแนวและสถานักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระบับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 3 จากการวิเคราะห์เป็นรายคำณ โดยส่วนรวมพบว่า ศึกษานิเทศก์และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 3 มีระบับการยอมรับนวัตกรรมค่านหลักสูตร คานการเรียนการสอน และสื่อการสอนในระบับเดียวกัน คือ ระบับประเมินค่า และนวัตกรรมคานการวัดผลประเมินผลในระบับทดลองใช้ ส่วนนวัตกรรมคานการบริหารและบริการนั้น ศึกษานิเทศก์อำเภอมีระบับการยอมรับในระบับประเมินค่า ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีระบับการยอมรับในระบับสนใจ จะเห็นได้ว่าศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรมีระบับการยอมรับนวัตกรรมคานนี้อยู่ในระบับต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากลักษณะของงานในหน้าที่ ซึ่งศึกษานิเทศก์อำเภอจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานคานบริหารและบริการด้วย เรื่องนี้ตรงกับแนวความคิดของมิวเลน (Muellen 1965:356) ที่กล่าวไว้ว่าศึกษานิเทศก์ควรมุ่งให้บริการและเกี่ยวข้องกับการบริหารเป็นอันดับแรกก่อนที่จะแนะนำช่วยเหลือครูผู้สอน และพบปะกับนักเรียน

2. ระบับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของตัวอย่างประชากร ซึ่งเป็นของศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน จากการวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอ มีระบับการยอมรับนวัตกรรมคานหลักสูตรในเรื่อง หลักสูตรบูรณาการอยู่ในระบับนำไปใช้ ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีระบับการยอมรับในระบับทดลองใช้ ศึกษานิเทศก์อำเภอให้เหตุผลถึงการที่ยังใช้หลักสูตรบูรณาการนี้ไว้ว่า เป็นการสนองระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการที่ไ้ประกาศใช้หลักสูตรใหม่ปี 2521 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีการบูรณาการในตัวหลักสูตรเอง ทั้งที่ผู้ให้หลักสูตรเองก็ยังไม่มีความเข้าใจหลักสูตรนี้ไ้ค้เท่า

ที่ควร เหตุผลนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ สาลี ทองขิว (2526:24) ในข้อที่ว่า อิทธิพลจากสถาบันที่เกี่ยวกับการกำหนดหลักสูตร เป็นผู้กำหนดตัวหลักสูตรแล้ว ให้อุ้รับเอาไปใช้ซึ่งอาจจะไม่ได้เกิดจากความยินยอมพร้อมใจหรือตระหนักถึงความจำเป็น

นักกรรมการเรียนการสอน ปรากฏว่าศึกษานิเทศก์อำเภอมีระับการยอมรับนักกรรมการในเรื่องการสอนซ่อมเสริม และการใช้บทบาทสมมติอยู่ในระดับนำไปใช้ ส่วนครูวิชาการ กลุ่มโรงเรียนมีระับการยอมรับการสอนซ่อมเสริม อยู่ในระดับนำไปใช้ การใช้บทบาทสมมติอยู่ในระดับทดลองใช้ นักกรรมการที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการ กลุ่มโรงเรียนมีระับการยอมรับในระดับนำไปใช้นั้น บุคคลทั้งสองกลุ่มให้เหตุผลว่า นักกรรมการทั้งสองอย่างนี้อยู่ในแผนการสอนและคู่มือครู เมื่อนำไปใช้แล้วทำให้นักเรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ได้ อีกทั้งเป็นการช่วยเหลือเด็กที่เรียนอ่อนและสามารถแก้ปัญหา นักเรียนที่ตกชั้นได้ก็ ส่วนการสอนโดยใช้บทบาทสมมตินั้น ศึกษานิเทศก์อำเภอให้เหตุผลว่า ทำใ้กายสะดวกแก่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ไม่ต้องใช้งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์มาก นักเรียนได้แสดงออกด้วยตัวเองและสนุกสนาน ครูสามารถปรับหรือเปลี่ยนเนื้อหาที่จะสอนใ้ตามความเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของโรเจอร์ และชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker 1971:22-23) และ เมทิว บี ไมล์ (Matthew B. Miles 1964:635-637) ในข้อที่ว่า นักกรรมการใ้ที่ผู้รับเห็นว่าง่าย นำไปใช้สะดวก ไม่สลับซับซ้อน มองเห็นผลการใช้ใ้ได้เร็ว ค่าใ้จ่ายในการจัดหาซื้อถูกและไม่ต้องใ้ อุปกรณ์มาก จะใ้รับการยอมรับใ้เร็วกว่านักกรรมการใ้ที่ยากหรือสลับซับซ้อน นักกรรมการสอน ปรากฏว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีระับการยอมรับนักกรรมการวิทยุโรงเรียน อยู่ในระดับนำไปใช้ บุคคลทั้งสองกลุ่มนี้ให้เหตุผลว่า เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยในการเรียนการสอนใ้ดีมาก ไม่ต้องหาซื้อเพราะทางศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้แจกใ้ เป็นการบริหารที่สะดวกแก่ครูในการใ้ความรู้แก่นักเรียนใ้ใ้ได้อย่างทั่วถึง นักเรียนใ้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ช่วยใ้การสอนใ้ใ้กว้างขึ้น และช่วยฝึกนักเรียนใ้เป็นคนรู้จักฟัง รู้จักคิด รู้จักแยกแยะข้อเท็จจริงว่าอะไรควร หรือไม่ควรอย่างไร

นักกรรมการเรียนการสอนวิศลประเมิณผล ปรากฏว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอมีระับการยอมรับในระดับนำไปใช้ในเรื่องการวิศลประเมิณผลแบบอิงเกณฑ์ การประเมิณผลก่อนเรียน การประเมิณผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และการประเมิณผล ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

ยอมรับนวัตกรรมในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับทดลองใช้ ศึกษาในเทศก์อำเภอให้เหตุผลของ การนำนวัตกรรมเหล่านี้ไปใช้ว่า นวัตกรรมเหล่านี้มีอยู่ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และอยู่ในระเบียบวิธีผลและประเมินผลของหลักสูตร 2521 จำเป็นต้องนำไปใช้ แต่ งานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ไม่ใช่เป็นผู้สอน ศึกษานิเทศก์เป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำ ช่วย- เหลือ โดยการจัดอบรม ประชุม สัมมนา ทางวิชาการ จึงไม่นำนวัตกรรมเหล่านี้ไปใช้ โดยตรง แต่นำไปใช้ในการนิเทศเป็นส่วนใหญ่ หลังจากนั้นเทศก์ไปแล้ว มีการติดตามผล ปรากฏว่า สามารถแก้ปัญหาการเรียนการสอนของเด็กได้ เป็นการวัดผลที่ครูสามารถตรวจสอบ ความรู้ของผู้เรียนได้ความบรรลุจุดประสงค์ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือไม่ หากยังไม่ถึงเกณฑ์ ก็ทำการสอนซ่อมเสริมจนบรรลุจุดประสงค์ การวัดผลและการประเมินผลแบบนี้ ไม่ เพียงแต่เป็นการปรับปรุงการเรียนการสอนของครูเท่านั้น ยังเป็นการแก้ไขข้อบกพร่องของ นักเรียนอีกด้วย นับว่าเป็นการวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เป็นอย่างยิ่ง เหตุผลเหล่านี้สอดคล้องกับแนวความคิดของ พัทธนี วรกวิน (2522: 169) กล่าวคือ การยอมรับนวัตกรรมของบุคคลนั้น ส่วนใหญ่จะเกิดจากระบบส่วนกลาง เพราะ โดยลักษณะแล้วสืบเนื่องมาจากสังคมไทย ซึ่งเป็นระบบเจ้าขุนมูลนาย การสั่งการทั้งหลาย นั้นเริ่มมาจากผู้ใหญ่ เมื่อผู้บังคับบัญชาสั่งการลงมาก็ต้องปฏิบัติตาม แม้ว่าจะไม่มีความรู้ ความเข้าใจในนวัตกรรมนั้นเป็นอย่างดี แต่เมื่อได้นำไปใช้แล้วเห็นประโยชน์และคุณค่า จึงยังคงใช้ต่อไปจนกว่าจะมีคำสั่งหรือระเบียบการให้เปลี่ยนแปลง

นวัตกรรมด้านการบริหารและบริการ ปรากฏว่าศึกษานิเทศก์อำเภอมีระดับ การยอมรับในระดับนำไปใช้ในเรื่อง การแนะแนว และสถานักเรียน ส่วนครูวิชาการกลุ่ม โรงเรียนมีระดับการยอมรับนวัตกรรมในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับทดลองใช้ ศึกษานิเทศก์ อำเภอให้เหตุผลของการยอมรับนวัตกรรมเหล่านี้ว่า การแนะแนวมีความจำเป็นมากสำหรับ เด็กประถมศึกษา เพราะเป็นวัยเริ่มต้นของวัยรุ่น หากได้รับการแนะแนวถูกทางก็จะเติบโต เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ทั้งยังเป็นการชี้แนะ ช่วยเหลือให้เด็กรู้จักตัวเองและความสามารถ ของตนเองเป็นการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาในด้านกรเรียน การปรับตัว การศึกษาต่อ การ เลือกออาชีพ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การประกอบอาชีพ นอกจากนั้นยังเป็น ประโยชน์สำหรับครูช่วยให้รู้จักเด็กและผู้ปกครองดียิ่งขึ้น อันนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ถูกต้อง และตรงประเด็นมากขึ้น ส่วนสถานักเรียนนั้น ศึกษานิเทศก์อำเภอให้เหตุผลของการยอมรับ นวัตกรรมนี้ว่าเป็นการปลูกฝังความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และการวางแผนในการ

ทำงานร่วมกันได้ก็ นักเรียนรู้จักปกครองตนเอง ซึ่งเป็นวิถีทางแห่งประชาธิปไตยเบื้องต้น
กิจกรรมค่านี้นี้ โรงเรียนควรปลูกฝังตั้งแต่เด็กยังเล็ก เด็กจะใคร่และเข้าใจถึงการประพฤติ
ปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตยได้ถูกต้อง

นวัตกรรมทางการศึกษาอื่น ๆ ศึกษาในเทศก้อำเภอมีระดับการยอมรับในระดับ
รับทราบ สนใจ และทดลองใช้ ศึกษาในเทศก้อำเภอให้เหตุผลว่า การไม่นำนวัตกรรมทาง
การศึกษานั้น ๆ ไปใช้ สรุปประเด็นใหญ่ ๆ ได้ดังนี้คือ ไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน
เท่าที่ควร ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในนวัตกรรม
นั้น ๆ อย่างแท้จริง กำลังศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ไม่มีนโยบายหรือโครงการในนวัตกรรม ประการสำคัญก็คือผู้บริหารหน่วยงานไม่เข้าใจงาน
นิเทศการศึกษา จึงมอบหมายงานอื่นให้ทำมากกว่างานในหน้าที่ หรือทำงานงานนโยบาย
เร่งด่วน จนไม่มีเวลาปฏิบัติตามโครงการที่วางไว้ และอีกประการหนึ่ง ผู้บริหารนิเทศมัก
จะไม่ยอมรับเนื่องมาจากผู้นิเทศมีอายุ ประสบการณ์ในการทำงานและวุฒิทางการศึกษาอยู่
ในระดับเดียวกันหรือน้อยกว่า

นวัตกรรมทางการศึกษาอื่น ๆ ที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีระดับการยอมรับ
อยู่ในระดับ รับทราบ สนใจ ประเมินค่า และทดลองใช้นั้น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนให้
เหตุผลว่า การใช้นวัตกรรมทางการศึกษาบางอย่างต้องใช้เวลา และอุปกรณ์มากจึงไม่มี
เวลา เนื่องจากต้องทำงานทั้งสองอย่างในเวลาเดียวกัน คือ เป็นทั้งครูผู้สอนประจำชั้น
และทำงานด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียน บางครั้งก็ต้องออกไปนิเทศการสอนครูในกลุ่ม
ด้วย แต่มักจะไม่ได้รับการยอมรับจากครู เนื่องจากเป็นครูที่สอนอยู่ประจำ มีวุฒิและประสบ-
การณ์ก็ไม่แตกต่างไปจากครูคนอื่น ไม่มีความรู้ความสามารถอย่างเพียงพอ นอกจากนั้นก็
ยังขาดงบประมาณในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ ขาดแหล่งวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญในการให้ความรู้
ขาดการแนะนำในการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ขาดการประชุม
สัมมนาในเรื่องการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาประเภทต่าง ๆ ขาดการสนับสนุนจากผู้บริหาร
ไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายและหลักการของนวัตกรรมยังต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และนวัตกรรม
บางอย่างมีความยุ่งยากเกินไป ไม่สามารถนำมาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาได้ จากเหตุผล
ที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่นำนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้นั้น สอดคล้องข้อคิดของฌองค
นิตยาพร ที่กล่าวว่า การนำนวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาใช้จำเป็นต้องมีความรู้เบื้องต้น
เสียก่อนว่า ความต้องการที่แท้จริงคืออะไร แล้วจึงเลือกมาใช้ให้เหมาะสมตามอัธยาศัย หาก

นวัตกรรมนั้นยากเกินไปและต้องใช้เวลาในการจัดทำหรือผลิตขึ้นมาใหม่ มักจะไม่เป็นที่ยอมรับของครูและเป็นปัญหาแก่ผู้เผยแพร่ นอกจากนี้ยังพบว่าข้อเสียของการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาของไทยคือ ไม่มีหลักการในการใช้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและลักษณะของการนำมาใช้ก็มักจะมีปัญหาในเรื่องความชำนาญในการใช้และการเก็บรักษา จะพบว่าครูไทยรู้จักนำสิ่งต่าง ๆ ที่ทันสมัยมาใช้เพื่อประโยชน์ในร้านค้าต่าง ๆ แต่มักจะละเลย ส่วนที่ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้และการบำรุงรักษาที่ถูกต้อง นอกจากนั้นยังมีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณในด้านการดำเนินการ ดังนั้นผลที่เกิดขึ้นก็คือขาดแคลนทั้งนวัตกรรมและนวัตกรรม อีกประการหนึ่งเนื่องมาจากคนไทย ซึ่งนับถือระบบอาวุโส ผู้ใหญ่จึงมักจะมีอำนาจสิทธิ์ขาดในการจัดกิจการทั้งปวง ลักษณะเช่นนี้ทำให้ผู้มีหน้าที่ในการเผยแพร่นวัตกรรมต้องเผชิญกับปัญหาผู้รับการเผยแพร่ที่อาวุโส หรือผู้ที่มียศตำแหน่งสูงกว่ามักจะไม่ยอมรับ เพราะยังยึดอยู่ในความคิดเช่นนี้ (ฉรงค์ นิตยพร เอกสารประกอบการบรรยาย วิชาการแผนการศึกษา 2525 อักสำเนา)

3. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการยอมรับนวัตกรรม ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ปรากฏผลดังนี้

3.1 การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้ง 5 ด้าน พบว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ยอมรับนวัตกรรมด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านบริหาร และบริการ ไม่แตกต่างกัน ส่วนนวัตกรรมด้านการวัดผลและประเมินผล ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีการยอมรับแตกต่างกัน จากการวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มขนาดใหญ่ กับ ขนาดกลาง มีการยอมรับนวัตกรรมทางด้านวัดผลประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของการยอมรับนวัตกรรมในด้านนี้ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ สูงกว่าขนาดกลาง จากผลการวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ภาพส่วนตัวของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1-10 ปี มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป ระบุว่าเงินเดือนมากกว่า 3,500.- บาทต่อเดือนขึ้นไป และได้เข้ารับการอบรมในรอบปีที่ผ่านมาจำนวนสูงกว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง ข้อค้นพบเหล่านี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของโรเจอร์และคณะ (Roger and others n.d. :36) ซึ่งพบว่า ครูที่ยอมรับความคิดใหม่

ทางการศึกษาเร็วมักจะเป็นครูที่มีเวลาทำการสอนอยู่ในโรงเรียนน้อย มีการศึกษาสูงกว่าครูคนอื่น ๆ สนใจการอ่านวารสารทางการศึกษาและรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมากกว่าครูคนอื่น ๆ ส่วนครูที่ทำการสอนอยู่นาน ๆ มักจะเฉื่อยและมีแนวโน้มต่อต้านการยอมรับนวัตกรรมสูง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของยูริค และ ฟรายไมเออร์ (Urick and Frymier) ซึ่งพบว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับสูงเป็นพวกที่เห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมากที่สุด (Danaharn 1978:11) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับข้อคิดของสาลี ทองชีว (2526:26) ที่ว่าบุคคลจะยอมรับนวัตกรรมช้าหรือเร็วต่างกันขึ้นอยู่กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษาของสมาชิกในสังคม ถ้าบุคคลในสังคมนั้นมีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีการศึกษาก็จะยอมรับนวัตกรรมได้เร็วกว่า นอกจากนี้ผู้วิจัยได้พบตัวแปรที่สำคัญอื่นเป็นผลทำให้การยอมรับนวัตกรรมแตกต่างกัน คือ จำนวนครั้งที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนได้เข้ารับการอบรมในรอบปีที่ผ่านมา จากการวิเคราะห์ในเรื่องนี้พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ได้เข้ารับการอบรมมากกว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มขนาดกลางและขนาดเล็ก การได้เข้ารับการอบรมหลายครั้งในรอบปีที่ผ่านมา น่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งของความแตกต่างในการยอมรับนวัตกรรม เพราะการอบรมเป็นรูปแบบหนึ่งของการเผยแพร่หรือการให้ความรู้ใหม่ ซึ่งมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ปลูกฝังทักษะและปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ ให้แก่บุคคลผู้เข้ารับการอบรม นพนธ์ สัมมา (2523:66-69) กล่าวว่า การอบรมมีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมหลายประการ เช่น การอบรมช่วยให้บุคคลมีความรู้พื้นฐานทางทฤษฎีที่อยู่เบื้องหลังการใช้นวัตกรรมต่าง ๆ อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงความจำเป็นของการใช้นวัตกรรม ช่วยส่งเสริมจิตลักษณะและค่านิยมต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการยอมรับนวัตกรรม เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และทัศนคติที่ดีต่อการยอมรับนวัตกรรม

3.2 การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก จากการวิเคราะห์เป็นรายข้อในแต่ละเรื่อง พบว่า ส่วนใหญ่แล้ว ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งสามกลุ่มมีการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน นอกจากเรื่องเดียว คือ การโต้วาทีธรรมะ ซึ่งครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดกลางกับขนาดเล็ก มีการยอมรับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กสูงกว่ากลุ่มขนาดกลาง ข้อค้นพบนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยของชูชาติ บุญชู (2525:

ที่พบว่า ครูที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาสูงกว่าครูที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก ในเรื่องการยอมรับนวัตกรรมซ้ำหรือเร็วต่างกันนั้น โรเจอร์และชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker 1971:100-102) พบว่าบุคคลที่ยอมรับนวัตกรรมได้เร็วหรือช้าขึ้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้าน เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งระดับการศึกษาของสมาชิกในสังคมนั้น ๆ นอกจากนั้นตัวนวัตกรรมเองก็มีส่วนทำให้ผู้รับนวัตกรรมยอมรับได้เร็วหรือช้าต่างกันด้วย ผลจากการศึกษาถึงสถานภาพตัวแปร ทางด้านวิถีทางการศึกษา และระดับเงินเดือน ศาสนา ระยะเวลาในการทำงาน และการเข้ารับการอบรมในรอบปีที่ผ่านมา พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก มีสถานภาพตัวแปรทางด้านที่กล่าวมานี้ สูงกว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง สิ่งที่พบนี้สอดคล้องกับข้อคิดของสลาลี ทองฉิว (2526:45) ในเรื่องลักษณะของผู้รับนวัตกรรมตัวแปร กล่าวคือประชากรในกลุ่มที่ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น หรือรับเร็วกว่าผู้อื่นมักจะมีระดับการศึกษาสูงกว่า และมีฐานะทางการเงินสูงกว่าพวกที่ยอมรับนวัตกรรมช้า ข้อคิดเหล่านี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของโรเจอร์และคณะ (Rogers and others n.d.:36) เรื่องการเผยแพร่ความคิดใหม่ทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในประเทศไทย (The diffusion of educational innovations in the government secondary school of Thailand) พบว่าครูที่ทราบเรื่องความคิดใหม่ทางการศึกษามักจะเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษามากกว่าครูคนอื่น ๆ ในกลุ่มเดียวกันและเป็นผู้มีความสนใจในการอ่านวารสารทางการศึกษา และมองเห็นประโยชน์ของการนำความคิดใหม่ ๆ เขามาใช้ในโรงเรียนมากกว่าครูอื่น ๆ ด้วย

4. ระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน วิถีทางการศึกษา ระดับเงินเดือน และศาสนา ปรากฏผลดังนี้

4.1 ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีระดับการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักสูตรและด้านสื่อการสอนอยู่ในระดับประเมินค่า นวัตกรรมด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับทดลองใช้ ส่วนนวัตกรรมด้านการเรียนการสอน ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1-10 ปีมีระดับการยอมรับในระดับทดลองใช้และศึกษานิเทศก์อำเภอที่ทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีระดับ

การยอมรับในระดับประเมินค่า สำหรับนวัตกรรมด้านการบริหารและบริการนั้น ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1-10 ปี มีระดับการยอมรับในระดับประเมินค่า และศึกษานิเทศก์อำเภอที่ทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีระดับการยอมรับในระดับทดลองใช้ จะเห็นได้ว่าศึกษานิเทศก์อำเภอทั้งสองกลุ่มยอมรับนวัตกรรมทั้ง 5 ด้าน โดยส่วนรวมแต่ละด้านแล้วอยู่ในระดับประเมินค่าและทดลองใช้เท่านั้น จากการศึกษาถึงสาเหตุที่ศึกษานิเทศก์อำเภอไม่นำมาใช้นั้น ศึกษานิเทศก์อำเภอให้เหตุผลว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอเองไม่มีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการในหน่วยงาน ไม่มีอำนาจตัดสินใจสั่งการปฏิบัติงาน ทำให้ทำงานไม่คล่องตัว และยังสับสนในหน้าที่ ไม่รู้ว่ามีหน้าที่ที่แท้จริงคืออะไร นอกจากนั้นก็ยังคงขาดหนังสือและเอกสารเพื่อการศึกษาค้นคว้า ขาดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน และศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในนวัตกรรมแต่ละด้านอย่างคิพอ

ผลจากการวิเคราะห์ในรายชื่อ พบว่า นวัตกรรมที่ศึกษานิเทศก์อำเภอทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับในระดับนำไปใช้ ได้แก่ วิทยุโรงเรียน การสอนซ่อมเสริม การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ การประเมินผลก่อนเรียน การแนะแนว และสถานักเรียน โดยศึกษานิเทศก์อำเภอให้เหตุผลว่านำนวัตกรรมเหล่านี้ไปใช้ในการสาธิต แนะนำ และบางครั้งที่วัดประชุมอบรมสัมมนาครูภายในอำเภอ สะดวกสบายในการใช้ ไม่ต้องเตรียมอุปกรณ์มาก ไม่ต้องเสียเงินและเสียเวลาในการหาซื้อ แต่ก็สามารถช่วยในการทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้เป็นอย่างดี เหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับลักษณะของนวัตกรรมที่บุคคลในสังคมยอมรับได้ง่าย ซึ่งเมทิว บี ไมล์ (Matthew B. Miles 1964:635-637) พบว่า นวัตกรรมนั้นจะต้องมีราคาถูก บำรุงรักษาง่าย สะดวกในการนำไปใช้ มีอุปกรณ์ครบอยู่ในตัวเอง และเมื่อนำไปใช้แล้วไม่ขัดกับค่านิยมทางสังคมที่มีอยู่เดิมก็จะได้รับการยอมรับได้เร็ว ส่วนนวัตกรรมที่ศึกษานิเทศก์อำเภอทั้งสองกลุ่ม มีระดับการยอมรับในระดับรับทราบได้แก่ การจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียนสองโรงเรียน โดยให้เหตุผลว่าในเขตการศึกษานี้ไม่มีปัญหาในเรื่องโรงเรียนขนาดเล็ก จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้วิธีการจัดการศึกษาร่วมกัน

4.2 ศึกษานิเทศก์อำเภอที่นับถือศาสนาพุทธและที่นับถือศาสนาอิสลามมีระดับการยอมรับนวัตกรรมด้านสื่อการสอน และด้านบริหารและบริการอยู่ในระดับประเมินค่า นวัตกรรมด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับทดลองใช้ ส่วนนวัตกรรมด้านหลักสูตรและ

งานการเรียนการสอน ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีถือศาสนาพุทธ มีระับการยอมรับอยู่ในระดับทดลองใช้ และที่มีถือศาสนาอิสลาม มีระับการยอมรับในระดับประเมินค่า จะเห็นว่าระับการยอมรับนวัตกรรมทางศึกษาของศึกษานิเทศก์ทั้งสองกลุ่มโดยเฉลี่ยรวมเป็นค่าแล้วอยู่ในระดับประเมินค่าและทดลองใช้

ผลจากการวิเคราะห์ในรายข้อพบว่า ศึกษานิเทศก์ที่มีถือศาสนาพุทธและที่มีถือศาสนาอิสลาม มีระับการยอมรับนวัตกรรมในระดับเดียวกัน คือระับนำไปใช้ได้แก่ นวัตกรรมเรื่อง การสอนซ่อมเสริม การใช้บทบาทสมมติ วิทยุโรงเรียน การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ การประเมินผลก่อนเรียน การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและการแนะแนว นอกจากนวัตกรรมดังกล่าวแล้ว ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีถือศาสนาอิสลามยังมีระับการยอมรับนวัตกรรมอื่นอีกซึ่งอยู่ในระดับนำไปใช้ ได้แก่ หลักสูตรบูรณาการ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ และการเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติ ส่วนศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีถือศาสนาพุทธมีระับการยอมรับนวัตกรรมเหล่านี้ในระดับทดลองใช้ จะเห็นได้ว่านวัตกรรมทางการศึกษาที่ศึกษานิเทศก์อำเภอทั้งสองกลุ่มมีระับการยอมรับในระดับนำไปใช้นั้น ส่วนใหญ่เป็นนวัตกรรมที่มีอยู่ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ทั้งสิ้น จากการศึกษาถึงแหล่งที่ศึกษานิเทศก์อำเภอไทรราชหรือรู้จักนวัตกรรมเหล่านี้ พบว่า ส่วนใหญ่มาจากการอบรมซึ่งตรงผลการวิเคราะห์ในเรื่องจำนวนครั้งที่ศึกษานิเทศก์อำเภอได้รับการอบรมในรอบปีที่ผ่านมาปรากฏว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอเคยเข้ารับการอบรม 1-5 ครั้ง ในรอบปีที่ผ่านมา มีจำนวนสูงถึงร้อยละ 83.33 และมากกว่า 5 ครั้งขึ้นไป มีจำนวนร้อยละ 16.67 ซึ่งข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของมาร์ติน (Martin) ที่พบว่า บุคคลที่เห็นประโยชน์ของการนำความคิดใหม่ ๆ มาใช้ให้เกิดผลดีทางการศึกษานั้นมักจะเป็นครูที่มีวุฒิปัญญา และชอบอ่านวารสารทางการศึกษาอยู่เสมอทั้งยังเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการบ่อยครั้งและมีโอกาสเดินทางหรือท่องเที่ยวไปเพื่อดูงานการศึกษาในที่หลายแห่งอีกด้วย (สุวรรณเอี่ยมสุขวัฒน์ 2521:28) ส่วนนวัตกรรมที่ศึกษานิเทศก์อำเภอทั้งสองกลุ่มมีระับการยอมรับในระดับรับทราบได้แก่ การจัดโรงเรียนแบบไม่มีชั้น ในเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าโรงเรียนแบบไม่มีชั้นนี้ เป็นนวัตกรรมใหม่สำหรับเมืองไทยและยังมีได้มีการเผยแพร่ให้รู้จักกันอย่างกว้างขวาง นักการศึกษาไทยเพียงจะนำมาทดลองใช้เพื่อหารูปแบบที่จะปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของคนไทย จากการศึกษาถึงสาเหตุที่ศึกษานิเทศก์อำเภอไม่นำนวัตกรรมนี้มาใช้ นั่น ศึกษานิเทศก์อำเภอให้เหตุผลว่า ไม่มีความรู้ความสามารถใน

การใช้นวัตกรรมนี้ยากเกินไปและสลับซับซ้อนมาก ต้องใช้บุคลากรที่มีความสามารถและเข้าใจในนวัตกรรมค่านี้นับอย่างถี่ ต้องใช้อาคารสถานที่ และงบประมาณมาก และที่สำคัญทางหน่วยงานไม่เห็นความจำเป็นจึงไม่สนับสนุน เหตุผลเหล่านี้สอดคล้องกับข้อคิดในการจัดโรงเรียนแบบไม่มีชั้น ของ ฮิลสัน (Maurie Hillson 1972:123) กล่าวว่า การจัดโรงเรียนแบบไม่มีชั้นนั้น จะต้องมีความรู้ความชำนาญสูง รักในอาชีพครู ใช้กลวิธีสอนต่าง ๆ หลากรูปแบบ มีความรู้ความสามารถกว้างขวาง มีความเสียสละในการทำงานเพื่อเด็ก และที่สำคัญจะต้องได้รับความเชื่อถือจากฝ่ายบริหารผู้ซึ่งมีความเข้าใจการศึกษาอย่างถ่องแท้

4.3 ครูวิชาการ กลุ่มโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีระดับการยอมรับนวัตกรรมค่านหลักสูตร ค่านการเรียนการสอน ค่านสื่อการสอน และค่านการบริหารและบริการ ในระดับประเมินค่า และนวัตกรรมค่านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับทดลองใช้ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาโดยรวมแต่ละค่านของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนตามประสบการณ์ในการทำงานจะเห็นได้ว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งสองกลุ่มอยู่ในระดับประเมินค่าและทดลองใช้

ผลจากการวิเคราะห์ในรายชื่อ พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีระดับการยอมรับนวัตกรรมอยู่ในระดับเดียวกันคือ ระดับนำไปใช้ ได้แก่ วิทยุโรงเรียน ส่วนนวัตกรรมที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีระดับการยอมรับในระดับต่างกัน ได้แก่ การสอนซ่อมเสริม การใช้บทบาทสมมติ และการวัดผลแบบอิงเกณฑ์ กล่าวคือ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีระดับการยอมรับนวัตกรรมเหล่านี้อยู่ในระดับนำไปใช้ ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1-10 ปี มีระดับการยอมรับนวัตกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับทดลองใช้ ซึ่งข้อค้นพบนี้ไม่เป็นไปตามผลการวิจัยของ ริชาร์ด เอ็ดวิน (Richard Edwin 1977:2535-A) และผลการวิจัยของชุกชาติ บุญชู (2525:85-91) ที่พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงบทบาทหรือพฤติกรรมใดก็ดีกว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมานานและครูที่รับราชการมานานจะเป็นอุปสรรคต่อการยอมรับนวัตกรรมและการนำนวัตกรรมมาใช้ในโรงเรียน ส่วนนวัตกรรมทางการศึกษาที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งสองกลุ่มยอมรับ

รับในระดับริบทราย และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียนสองโรงเรียน

4.4 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไป มีระดับริบทรายนวัตกรรมการสอน คำนการเรียนการสอน และค่านสื่อการสอนอยู่ในระดับประเมินค่า นวัตกรรมการจัดการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับทดลองใช้ ส่วนนวัตกรรมการบริหารและบริการนั้น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีระดับริบทรายอยู่ในระดับบริบทราย และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป มีระดับริบทรายอยู่ในระดับประเมินค่า

ผลจากการวิเคราะห์ในรายข้อพบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีขึ้นไป มีระดับริบทรายนวัตกรรมการสอนในระดับนำไปใช้ ได้แก่ วิทยุ-โรงเรียน การสอนซ่อมเสริม และบทบาทสมมติ จะเห็นได้ว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิต่างกัน ยอมรับนวัตกรรมการสอนในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับเดียวกัน คือ ระดับนำไปใช้ ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของสุวรรณ เอี่ยมสุขวัฒน์ (2525:ก) ที่พบว่าค่าเฉลี่ยของการยอมรับนวัตกรรมการศึกษาในค่านหลักสูตรของครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปสูงกว่าครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของชูชาติ บุญชู (2525:ง-ฉ) ที่พบว่าครูประถมศึกษาที่มีความแตกต่างกันในค่านวุฒิทางการศึกษามีการยอมรับนวัตกรรมการศึกษา โดยทั่วไป และนวัตกรรมการสอนในปัจจุบันไม่แตกต่างกัน และภารดี คิริบุรี (2525:85) พบว่าวุฒิทางการศึกษาของอาจารย์ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นในค่านเจตคติ ความต้องการ การให้เงินสนับสนุน และความยากง่ายของนวัตกรรมการเรียนการสอน ส่วนนวัตกรรมการศึกษาที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งสองกลุ่มยอมรับในระดับริบทรายและมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียนสองโรงเรียน

4.5 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีระดับริบทรายเงินเดือน 2,000-3,500 บาท และมากกว่า 3,500 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีระดับริบทรายนวัตกรรมการสอน คำนการเรียนการสอน ค่านสื่อการสอนและค่านบริหารและบริการอยู่ในระดับประเมินค่า และนวัตกรรมการจัดการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับทดลองใช้

ผลจากการวิเคราะห์ในรายข้อ พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งสองกลุ่ม มีระดับริบทราย วิทยุโรงเรียนในระดับนำไปใช้ ส่วนการสอนซ่อมเสริม การใช้บทบาทสมมติ และการวัดผลแบบอิงเกณฑ์นั้น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีระดับริบทรายเงินเดือนมากกว่า

3,500 บาทต่อเดือน มีระดมการยอมรับในระดับนำไปใช้ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีระดับเงินเดือน 2,000-3,500 บาทต่อเดือน มีระดมการยอมรับในระดับทดลองใช้ จากนวัตกรรมในเรื่องดังกล่าว จะเห็นได้ว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งสองกลุ่มยอมรับอยู่ในระดับต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มหนึ่งมีระดมการยอมรับในระดับทดลองใช้ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งมีระดมการยอมรับในระดับนำไปใช้ ทั้งนี้อาจจะเป็นผลเนื่องมาจากระดับเงินเดือนหรือฐานะทางเศรษฐกิจในเรื่องนี้ สาลี ทองชิว (2526:45) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะของผู้อยอมรับนวัตกรรมเร็วกว่าคนอื่นนั้น มักจะเป็นผู้มีฐานะทางสังคมสูง มีฐานะทางการเงินดีและมีอาชีพ เป็นต้น ส่วนนวัตกรรมทางการศึกษาที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งสองกลุ่มยอมรับในระดับรับทราบและมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียนสองโรงเรียน

4.6 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ และที่นับถือศาสนาอิสลาม มีระดมการยอมรับนวัตกรรมด้านการเรียนการสอน และสื่อการสอนในระดับประเมินค่า นวัตกรรมด้านการวัดผลประเมินผลในระดับทดลองใช้ ส่วนนวัตกรรมด้านหลักสูตร ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่นับถือศาสนาพุทธมีระดมการยอมรับในระดับทดลองใช้ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม มีระดมการยอมรับในระดับประเมินค่า และนวัตกรรมด้านบริหารและบริหาร ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ มีระดมการยอมรับในระดับประเมินค่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม มีระดมการยอมรับในระดับสนใจ

ผลจากการวิเคราะห์ในรายข้อพบว่า นวัตกรรมที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งสองกลุ่ม มีระดมการยอมรับในระดับนำไปใช้ ได้แก่ วิทยุโรงเรียน สำหรับการสอนซ่อมเสริม การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ การประเมินผลรวม และการแนะแนวนั้น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่นับถือศาสนาพุทธมีระดมการยอมรับในระดับนำไปใช้ ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม มีระดมการยอมรับในระดับทดลองใช้ จากนวัตกรรมดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่นับถือศาสนาต่างกัน มีระดมการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับต่างกัน กล่าวคือ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ มีระดมการยอมรับในระดับนำไปใช้ ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามมีระดมการยอมรับในระดับทดลองใช้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอิทธิพลของศาสนาซึ่งในเอกสารประกอบการบรรยายสรุปของจังหวัดนครราชสีมา ได้กล่าวไว้ว่า ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม มักจะยึดมั่นในศาสนามาก และจะเข้าสังคมเฉพาะอิสลามด้วย

กัน ขาดการผสมผสานทางวัฒนธรรมกับคนที่นับถือศาสนาอื่น ๆ ศาสนาอิสลามมีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนมาก เพราะมีบทบัญญัติครอบคลุมชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันของชาวอิสลามทุกคนทั้งทางค่านิยมธุรกิจ การศึกษา สังคม วัฒนธรรมและการปกครอง ทำให้ชาวอิสลามปฏิบัติอยู่แต่ในกรอบของศาสนาซึ่งเปลี่ยนแปลงได้ยาก เกี่ยวกับเรื่องนี้ สาลีทองฮิว (2526:44) กล่าวว่า บุคคลกลุ่มนี้จะยอมรับนวัตกรรมช้ามาก เมื่อเทียบกับบุคคลอื่น ๆ เพราะจะยึดมั่นแต่ในขนบธรรมเนียมประเพณีเดิมของสังคม สนใจแต่เรื่องในอดีตและดำเนินรอยตามสิ่งที่เคยปฏิบัติกันมาก่อน ถ้าจะใช้นวัตกรรมก็เป็นนวัตกรรมที่ใช้กันมานานจนกลายเป็นวิถีชีวิตอย่างหนึ่งของคนในอดีตไปแล้ว พวกนี้จะมองนวัตกรรมใหม่และผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาเผยแพร่ด้วยความไม่ไว้วางใจ ฉะนั้นการยอมรับสิ่งใหม่ ๆ จึงต้องใช้เวลานาน ส่วนนวัตกรรมทางการศึกษาที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม มีการยอมรับอยู่ในระดับสนใจ และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียนสองโรงเรียน

จากผลการวิจัยนี้ มีข้อที่น่าสนใจอยู่ที่ประการหนึ่ง คือ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีสถานภาพทางค่านิยมในการทำงานต่างกัน วุฒิทางการศึกษาต่างกัน ระดับเงินเดือนต่างกัน นับถือศาสนาต่างกัน มีระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาค่านิยมการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียนสองโรงเรียนอยู่ในระดับเดียวกันคือระดับรับทราบ โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเหมือนกันทุกกลุ่มจากการศึกษาถึงเหตุผลที่ไม่น่าจะยอมรับนวัตกรรมนี้ไปใช้ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ดีพอ นอกจากนั้นก็ให้เหตุผลว่า สนใจแต่ไม่มีแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม ผู้บริหารเห็นว่าเป็นความยุ่งยากไม่สะดวกแก่นักเรียนในการเดินทางไปกลับเนื่องจากโรงเรียนแต่ละโรงเรียนอยู่ห่างไกลเกิน 3,000 เมตร และไม่ได้รับคำสั่งจากผู้บริหาร หรือหน่วยงานระดับสูงให้ดำเนินการ

5. แหล่งข้อมูลที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 3 โค้ทรายหรือรู้จักนวัตกรรมทางการศึกษานั้น ๆ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอโค้ทรายรู้จักนวัตกรรมค่านิยมค่านิยมหลักค่านิยมการเรียนการสอน ค่านิยมสื่อการสอน และค่านิยมการวัดผลประเมินผล จากการเรียนเป็นส่วนใหญ่ และรองลงมาทราบจากการอบรม ส่วนนวัตกรรมค่านิยมการบริหารและบริการนั้น ส่วนใหญ่ทราบจากการค้นคว้าด้วยตัวเอง และรองลงมาทราบจากการเรียน จากการวิเคราะห์เป็นรายชื่อ พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่รู้จักนวัตกรรมเหล่านี้จากการเรียน ยกเว้น หลักสูตรบูรณาการ การสอน

ซ่อมเสริม บทบาทสมมติ การสอนแบบบูรณาการ วิทยุโรงเรียน การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ และการจัดทำรายงานแบบยืดหยุ่น นวัตกรรมเหล่านี้ศึกษานิเทศก์อำเภอได้ทราบการอบรม เป็นส่วนใหญ่ ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนโคกทรายหรือรู้จักนวัตกรรม คำนหลักสูตร คำน สื่อการสอน และค่านการวัดผลประเมินผลจากการเรียนเป็นส่วนใหญ่ และรองลงมาคือการ อบรม ส่วนนวัตกรรมค่านการเรียนการสอน และค่านบริหารและบริการนั้น ครูวิชาการ กลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ทราบมาจากการเรียน และรองลงมาทราบจากการค้นคว้าด้วยตัว เอง ผลจากวิเคราะห์เป็นรายชื่อ พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ส่วนใหญ่ทราบหรือ รู้จักนวัตกรรมทางการศึกษาเหล่านี้มาจากการเรียน ยกเว้น วิทยุโรงเรียนและการเลื่อน ชั้นโดยอัตโนมัติ ที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทราบมาจากการอบรม ส่วนนวัตกรรมที่ครูวิชา การกลุ่มโรงเรียนทราบมาจากการค้นคว้าเอง ได้แก่ การสอนเป็นรายบุคคล การจัดชั้น เรียนสำหรับเด็กสองกลุ่มอายุ การรวมโรงเรียนในรูปโรงเรียนสาขา การใช้รถจักรยาน เพื่อขยายการศึกษาภาคบังคับ และการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียนสองโรงเรียน สำหรับแหล่งที่ทราบมาจากการไปปฏิบัติงานมีจำนวนน้อย และจากแหล่งอื่น ๆ มีบ้าง เช่น ทราบจากเพื่อน และจากข่าววิทยุและโทรทัศน์ เป็นต้น จากการศึกษาถึงเรื่องนี้เป็นที่น่า สังเกตว่า นวัตกรรมที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยอมรับในระดั บนำไปใช้ แหล่งที่ทราบมานั้นส่วนใหญ่มาจากการอบรม นวัตกรรมที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยอมรับในระดับทดลองใช้ แหล่งที่ทราบมาส่วนใหญ่มาจากการ เรียน รองลงมาจากการอบรม ส่วนนวัตกรรมที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่ม วิทยาลัยยอมรับในระดั บรับทราบ และสนใจ แหล่งที่ทราบนวัตกรรมนั้น ๆ จะมาจาก การค้นคว้าด้วยตัวเองเป็นส่วนใหญ่

6. นวัตกรรมทางการศึกษาที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ในเขตการศึกษา 3 ไม่รู้จักนวัตกรรมค่านหลักสูตร จำนวนสูงสุด ร้อยละ 10.00 ของ ศึกษานิเทศก์อำเภอทั้งหมดไม่รู้จักหลักสูตรเอกัตภาพและจำนวนสูงสุดร้อยละ 11.48 ของ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่รู้จักหลักสูตรเอกัตภาพ รองลงมาร้อยละ 8.33 ของศึกษา นิเทศก์อำเภอไม่รู้จักหลักสูตรกิจกรรมหรือประสบการณ์

นวัตกรรมค่านการเรียนการสอน ศึกษานิเทศก์อำเภอจำนวนสูงสุดร้อยละ 21.67 ไม่รู้จักการสอนแบบรอบรู้ และรองลงมาร้อยละ 16.67 ไม่รู้จักการโต้วาทีธรรมะ ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจำนวนสูงสุดร้อยละ 24.16 ไม่รู้จักการโต้วาทีธรรมะ และ

รองลงมาไม่รู้จัดการสอนตามโครงการส่งเสริมสมรรถภาพทางการสอน : RIT

นวัตกรรมค่านสื่อการสอน ศึกษานิเทศก์อำเภอจำนวนสูงสุดร้อยละ 5.00 และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจำนวนสูงสุดร้อยละ 8.84 ไม่รู้จักการใช้บทเรียนแบบโปรแกรม

นวัตกรรมค่านการวัดผลและประเมินผล ศึกษานิเทศก์อำเภอจำนวนสูงสุดร้อยละ 3.33 ไม่รู้จักการประเมินผลเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและการเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติ ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจำนวนสูงสุดร้อยละ 3.37 ไม่รู้จักการประเมินผลเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง

นวัตกรรมค่านการบริหารและบริการ ศึกษานิเทศก์อำเภอจำนวนสูงสุดร้อยละ 43.33 และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจำนวนสูงสุดร้อยละ 38.80 ไม่รู้จักการโรงเรียนในโรงเรียน รองลงมาศึกษานิเทศก์อำเภอร้อยละ 21.67 และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนร้อยละ 31.15 ไม่รู้จักการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียนสองโรงเรียน จากผลการวิเคราะห์ในเรื่องนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า มีนวัตกรรมอีกหลายชนิดที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยังไม่รู้จักทั้ง ๆ ที่นวัตกรรมเหล่านั้นได้เผยแพร่เข้ามาในประเทศไทยและเป็นที่รู้จักกันในวงการศึกษานานแล้ว ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นศึกษานิเทศก์อำเภอไม่เป็นไปตามกฎระเบียบที่วางไว้ ยังมีการใช้ระบบอุปถัมภ์อยู่มาก ผลก็คือทำให้ได้บุคลากรที่ค้อยคุณภาพไม่เป็นที่เชื่อถือของครูผู้สอนและมีศึกษานิเทศก์จำนวนหนึ่งขาดคุณสมบัติของศึกษานิเทศก์คือ ไม่มีความกระตือรือร้นในการทำงานและศึกษาค้นคว้าหาความรู้ (คณะนิติศึกษาปริญญาโทสาขาวิชานิติศึกษาและพัฒนาลักษณ์ 2523:86) จากการศึกษาถึงงานนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอที่ระบุไว้ในระเบียบว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2524 แล้วเปรียบเทียบกับกำลังของศึกษานิเทศก์แต่ละอำเภอ/กิ่งอำเภอ จะเห็นได้ว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบและรับภาระหน้าที่หนักมาก นอกเหนือจากการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแล้วยังต้องรับภาระงานอื่น ๆ อีกมากมาย และในสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน แต่ละอำเภอจะได้รับการบรรจุแต่งตั้งศึกษานิเทศก์อำเภอเพียงอำเภอละ 1 คน เท่านั้น การศึกษาภายในอำเภอจึงมีปัญหาและอุปสรรคนานาประการ เนื่องจากมีบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่น้อยเกินไป การนิเทศภายในโรงเรียนก็ย่อมกระทำไม่ได้ทั่วถึงซึ่งส่งผลถึงความค้อยประสิทธิภาพในการทำงานและการแสวงหานวัตกรรมทางการ

ศึกษามาใช้อย่างหลักเลียงไม่ได้ ข้อคิดเหล่านี้สอดคล้องกับเหตุผลของศึกษานิเทศก์ที่ให้มาว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอต้องทำงานหนักมาก ทำงานหลายอย่างหลายหน้าที่ ตั้งแต่ภารโรง เสมียน จนถึงวิทยากร จนไม่สามารถบอกได้ว่าศึกษานิเทศก์อำเภอมีหน้าที่อะไร จึงทำให้ผลงานที่ออกมาไม่มีคุณภาพและตรงเป้าหมาย ยิ่งไปกว่านั้นผู้บังคับบัญชามักจะมอบหมายงานอื่น ๆ ให้ทำเสมอ ที่นอกเหนือจากงานด้านวิชาการเพราะเชื่อในความสามารถว่าต้องทำได้ ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนให้เหตุผลว่า บางคนไม่ชอบทำงานด้านวิชาการเนื่องจากไม่มีความรู้ความสามารถพอ แต่ระบบการคัดเลือกครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นระบบยึดเยียดหน้าที่ให้ทั้ง ๆ ที่ตนเองก็ไม่มีคุณสมบัติตรงตามระเบียบว่าด้วยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน จึงทำให้มีความอึดอัดใจมาก เมื่อไปนิเทศการศึกษาจึงมักจะไม่ได้รับการยอมรับจากครูในกลุ่ม เพราะมีวุฒิค่าและระยะเวลาในการทำงานมีน้อยจึงเกิดความเบื่อกว่าไม่อยากทำงาน นอกจากนั้นครูวิชาการกลุ่มยังต้องสอนประจำชั้นในขณะเดียวกันต้องทำหน้าที่ช่วยงานวิชาการในกลุ่มโรงเรียนด้วย จึงไม่มีเวลาศึกษาหาความรู้ และทดลองใช้นวัตกรรมทางการศึกษา

7. นวัตกรรมทางการศึกษาที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 3 เคยใช้และปัจจุบันเลิกใช้ ผลจากการวิเคราะห์ปรากฏว่า นวัตกรรมส่วนใหญ่ที่ศึกษานิเทศก์อำเภอเลิกใช้ ได้แก่ การสอนแบบสืบสวนสอบสวน การวัดผลแบบอิงกลุ่ม และการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียนสองโรงเรียน ส่วนนวัตกรรมทางการศึกษาที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่เลิกใช้ ได้แก่ หลักสูตรกิจกรรมหรือประสบการณ์ การสอนซ่อมเสริม การวัดผลแบบอิงกลุ่ม การแนะแนว และสภานักเรียน จากการศึกษาถึงเหตุผลที่ศึกษานิเทศก์อำเภอเลิกใช้นวัตกรรมนั้น ศึกษานิเทศก์อำเภอให้เหตุผลว่าเนื่องมาจากขาดงบประมาณ ผู้ริเริ่มโครงการย้ายไปที่อื่นไม่มีบุคลากรประสานงานต่อ ผู้บังคับบัญชาไม่เห็นด้วยกับการใช้นวัตกรรม และนวัตกรรมนั้นไม่สามารถแก้ปัญหาได้จริง นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรก็มีผลต่อการเลิกใช้นวัตกรรม เช่นการวัดผลแบบกลุ่มต้องเลิกใช้ เพราะกระทรวงศึกษากำหนดให้ใช้การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ เป็นต้น จากเหตุผลของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่เลิกใช้นวัตกรรมนั้น สรุปได้เป็นประเด็นใหญ่ ๆ คือ ผู้บริหารไม่สนับสนุน ขาดงบประมาณ ขาดบุคลากรที่ชำนาญทางด้านนี้ ครูไม่อาจจัดให้สัมพันธ์กับการพัฒนาการของเด็กทุกคนได้ เนื่องจากมีความยุ่งยากในการจัดทำ ต้องใช้เวลานาน ค่าใช้จ่ายในการหาซื้ออุปกรณ์ค่อนข้างสูงและนวัตกรรมบางอย่างไม่สามารถช่วยให้นักเรียน

บรรลุป่าหมายได้

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า ศิษยานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 3 ขอมรับนวัตกรรมในระดัการนำไปใช้ มีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่ยอมรับในระดัสนใจ ประเมินค่า และรับทราบ มีนวัตกรรมอีกหลายชนิดที่ศิษยานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยังไม่รู้จัก ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากองค์ประกอบและปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ววั้น ซึ่งสรุปได้ 5 ประเด็นสำคัญ ๆ ดังนี้

1. ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญในการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา คิดว่าเป็นหน้าที่ของศิษยานิเทศก์และครูควรนำมาใช้เอง
2. ขาดงบประมาณสนับสนุนโครงการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
3. ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญในการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา เนื่องจากการใช้คนไม่ถูกกับงานหรือใช้คนไม่ตรงตามหน้าที่
4. ผู้ใช้นวัตกรรม ไม่เข้าใจและไม่มีความรู้ในนวัตกรรมนั้นอย่างเพียงพอ เนื่องจากขาดการฝึกฝนและการอบรม
5. ตัวนวัตกรรมเองไม่เอื้ออำนวยที่จะใช้ เพราะไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาได้จริง

ดังนั้น ผู้มีหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานที่รับผิดชอบ เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไข และส่งเสริมให้ศิษยานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนได้ใช้นวัตกรรมทางการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและความเป็นอยู่ของโรงเรียนในเขตการศึกษานั้น ๆ ดังนี้

1. ผู้บริหารและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ควรให้การสนับสนุน ส่งเสริม และริเริ่มในการนำนวัตกรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์และได้ผลอย่างแท้จริงมากกว่าเพ่งเล็งแต่การเผยแพร่ แม้ว่าบุคคลมีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม หากมิให้นำไปใช้ก็ไม่เกิดประโยชน์
2. ควรกำหนดบทบาท หน้าที่ ของศิษยานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนให้แน่นอนและชัดเจนลงไป เพื่อจะได้ปฏิบัติงานได้ตรงตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ

และมีเวลาในการนิเทศการศึกษาและปรับปรุงการเรียนการสอน

3. ควรมีการเผยแพร่ข่าวสารทางการศึกษาในรูปแบบการบังคับใช้ ประกอบการจ้ดอบรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีความรู้ความเข้าใจในนวัตกรรม ตลอดจนวิธีการผลิตหรือสร้างขึ้นมา แล้วนำไปทดลองใช้ และมีการติดตามผลเป็นระยะ ๆ

4. ควรมีการจัดการอบรม ประชุม สัมมนา ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนและศึกษานิเทศก์อำเภอ บ่อย ๆ เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีใช้อยู่ในหลักสูตร 2521 เพื่อให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนและศึกษานิเทศก์อำเภอได้ช่วยกันทำงาน ประสานสัมพันธ์กัน มีความเข้าใจในการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาตรงกัน ทำให้เกิดความมั่นใจในการนิเทศ แนะนำ สาธิต เป็นตัวอย่างแก่ครูและบุคคลอื่น ๆ จะช่วยให้เป็นที่ยอมรับในความสามารถมากขึ้น

5. สถานันต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ในการผลิตครู ควรเป็นผู้นำนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีใช้อยู่ในประเทศไทยมาสอนและฝึกปฏิบัติมาก ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจ และออกไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ควรให้มีผู้เชี่ยวชาญทางด้านนวัตกรรมทางการศึกษา ออกไปเผยแพร่ในต่างจังหวัดบ้าง เพื่อจะได้ช่วยพัฒนา ปรับปรุง และคิดแปลงนวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้ได้อย่างเหมาะสม

7. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดั้มการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษากับองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ภาษาที่ใช้ในสังคมหรือชุมชน ศาสนาที่ต่างกัน ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนทัศนคติที่มีต่อก่อนนวัตกรรม ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนและศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตการศึกษาอื่น ๆ

8. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงความแตกต่างของการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 3 กับเขตการศึกษาอื่น ๆ